

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA (FAL)

PAMPIRI YA NTLHA (P1)

NGWANAITSEELE 2012

MEMORANTAMO

MADUO: 80

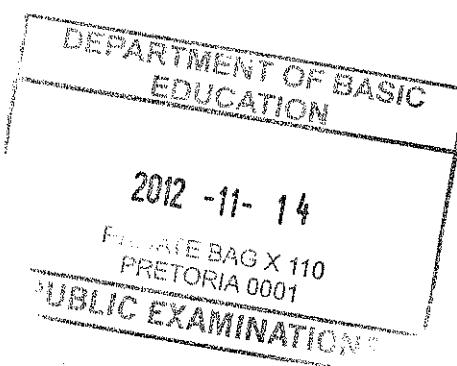
Memorantamo o, o na le ditsebe di le 6.

KAROLO YA A: TEKATLHALOGANYO**POTSO 1**

1.1	1.1.1	Katlego Ramathlale	(1)
	1.1.2	Batho ba ne ba tshola morwadie yo o sa itekanelang o ka re ke ngwana. O ne a lemoga fa morwadie a tlhoka go nna mogolo yo o ikemetseng.	(2) (2)
	1.1.3	<i>Opportunities for the handicapped.</i>	(1)
	1.1.4	Ke fa o batla go gweba ka selo se sešwa mme o na le setlhophsa sa badiri ba ba sa katisiwang.	(1)
	1.1.5	E ne e le go thusa bana ba bona gore ba kgone go iphedisa kwa ntle ga thuso ya bona.	(2)
	1.1.6	Manathwana a ne a tsenngwa mo ontong e e bolelo.	(2)
	1.1.7	Ba kgona go ikemela ka bobona. Ba kgona go ka thapa matlo. Ba kgona go ya kwa metshamekong ya ditshwantsho. Ba kgona go ithekela diaparo. Ba kgona go ijesa monate jaaka batho ba bangwe. (Di le pedi fela)	(2)
	1.1.8	Nnyaya, gonne mmuso o ba naya madi a go iphedisa/Ee, gonne madi a mmuso o ba nayang ona a mannye thata. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di elwe tlhoko)	(2)
1.2	1.2.1	Phuting	(1)
	1.2.2	Lesome/10	(1)
	1.2.3	Molaetsa o tla fithelela batho ba le bantsi ka bonako.	(1)
	1.2.4	Go gasa mo seyalemoweng/Bogasi.	(1)
	1.2.5	Ba tla bona molaetsa go tswa mo seyalemoweng.	(2)
	1.2.6	Ke ne ke ka itumela gonne ke tlile go bona tšhono ya go kopana le go bona baithuti ba ba atlegileng go tswa mo sekolong se ke tsenang mo go sona/Ke tlile go nna le tšhono ya go tsaya malebela go tswa mo baithuting ba kgale. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di elwe tlhoko)	(2)

- 1.2.7 Nka ba naya dikgakololo ka mafapha a a adimanang ka madi a go tsweletsa dithuto pele/Nka ba naya dikgakololo ka mafapha a a farologaneng a dithuto (Dikarabo tsa bathhatlhojwa di elwe tlhoko) (2)
- 1.2.8 Go rotloetsa baithuti ba sekolo /Go tlotlomatsa leina la sekolo. (2)
Go rotloetsa botsalano magareng ga sekolo le baithuti ba ba setseng ba falotse.
(Dikarabo tsa bathhatlhojwa di elwe tlhoko) (2)
- 1.2.9 Romela molaetsa ka mogala wa letheka/Phasalatsa taletso mo makwalo dikgannyeng/Romela taletso mo maraanyane (e-mail)/Romela molaetsa ka Internet.
(Karabo e le nngwe fela) (1)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: TSHOSOBANYO

POTSO 2

Tshosobanyo ya mafoko a sa feteng 70. Fa motlhatlhojwa a kwadile mafoko a a fetang 70, motshwai a tshwae mafoko a le 75 fela.

- Kabo ya maduo:
  - 7 = Diteng (1 ledou = 1 ntlha)
  - 3 = Puo
  - Palogothle: 10
- Kabo ya maduo a puo fa motlhatlhojwa a dirisitse mafoko a gagwe
  - 1 = Fa motlhatlhojwa a nepile dintlha di le 1–3
  - 2 = Fa motlhatlhojwa a nepile dintlha di le 4–5
  - 3 = Fa motlhatlhojwa a nepile dintlha di le 6–7

ELA TLHOKO:

- **Kagego:**
Le fa tshosobanyo e sa tlhagiswe ka kagego e e nepagetseng, e tshwanetswe go tshwaiwa.
- **Palo ya mafoko:**
  - Batshwai ba tshwanetse go netefatsa palo ya mafoko a a dirisitsweng.
  - A motlhatlhojwa a se ke a jelwa maduo fa a sa tlhagisa/kwala palo ya mafoko a a dirisitseng kgotsa a kwadile palo e e fosagetseng.
  - Fa palo ya mafoko e fetile e e tshwanetseng, bala a le matlhano fela mo godimo ga palo e e kopilweng mme o ikgatholose a a setseng.

Mafoko a a tswang mo temaneng	Mafoko a a Tshitshinngwang
1. Mosetsana o bona kgwedi a le dingwaga di le 12, a ka kgona go ima fa a sa fiwe tshedimosetso le tshegetso.	Fa mosetsana a tlhatswa a le dingwaga di le 12 a ka ima fa a sa rutiwe.
2. Boimana bo tlholwa ke tiriso ya diritibatsi le tiriso e e botlhlaswa ya nnotagi.	Diritibatsi le nnotagi di ka tlhola boimana.
3. Tlhokego ya dithibelapelegi le botlhokakitsi di na le seabe mo go imeng ga bašwa.	Sengwe se se dirang gore bašwa ba ime ke go sa dirise dithibelapelegi le go tlhoka kitsi ka thulaganyo ya malapa.
4. Boimana bo ka tlholwa ke botlhoki le lehuma.	Khumanego le tlala di ka dira gore bašwa ba ineele mo thobalanong.
5. Basimane le banna ba reka basetsana ka dimpho le madi gore ba robale le bona.	Madi a na le kgogedi e ntsi, mme seno se dira gore bašwa ba tseege bonolo mme ba feleletse ba imile.
6. Go rata go lekelela gammogo le botlhokatsebe.	Bašwa ba eletsa go nna le maitemogelo a a rileng ka thobalano.
7. Go sa itlhokomele.	Maitsholo a a botlhlaswa a ka oketsa palo ya go ima mo bašweng.

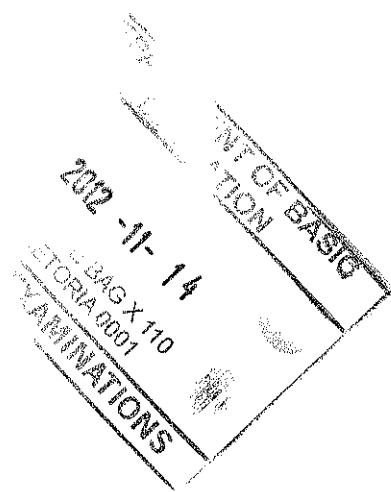
PALOGOTLHE YA KAROLO YA B:

KAROLO YA C: TIRISO YA PUO**POTSO 3**

- 3.1 Bafanabafana le Banyanabanyana (2)
- 3.2 Ntletsentletse (1)
- 3.3 Mogala le *Website/Internet*. (2)
- 3.4 Tse di sa diriwang ke lebenkele le le di dirang ka tlhago. (2)
- 3.5 Aforika Borwa. (2)
- 3.6 Ntletsentletse (1)
[10]

POTSO 4

- 4.1 Ba a penta. (1)
- 4.2 Boraše/borosolo le kgamelo. (2)
- 4.3 Direthe/maoto a a tlhaelang. (1)
- 4.4 Boitumelo, sefatlhego se na le monyenyo. (2)
- 4.5 O apere mmaseke/mmamathhwane. (1)
- 4.6 Go itshireletsa gore a se tlale leswe. (2)
- 4.7 Tatlhelwa/B (1)
[10]

POTSO 5

- 5.1 5.1.1 Tlhaloganyo (1)
Ngaparetse (1)
- 5.1.2 Ona (1)
Yona (1)
- 5.1.3 Mothofatso (1)
- 5.1.4 Kgwedi e ne ya feta a tshwere jalo. (2)
- 5.1.5 Direla-Mme o direla bana dijo. (2)
- 5.1.6 O ne a sa tlhole a mmona kgapetsakgapetsa jaaka pele. (2)
- 5.1.7 Ke a tsamaya ka gore ga a mpatle. (2)
- 5.1.8 Go iketla/D (1)

5.2	5.2.1	Lelatlhelwa/C	(1)
	5.2.2	Bonya - Malome o bonya mo puong.	(2)
	5.2.3	Apeiwa	(1)
	5.2.4	Re ne re sa batle go lala kwa ntle ga dipone le dijo.	(2)
			[20]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C:	40
PALOGOTLHE:	80

